

Bolletí de la Societat Arqueològica Luliana

PALMA.—FEBRER DE 1915

SUMARI

I. Societat Arqueològica Luliana—Junta general—
essió del dia 31 de Janer de 1915, per *D. P. A. Sanxo*.

II. Publicacions rebudes durant l'any 1914, per
D. P. A. Sanxo.

III. Tractat de pau entre el Rey de Mallorca Don
Sanxo y el de Bugia Boyhahia Abubechre, firmat a Ma-
llorca pels seus representants Gregori Sallambé de una
part y Mohamat Abdellá Ben Acet de l'altra, dia 23 de
novembre de 1312, y Apéndix de documents tocants
a antecedents y preliminars de dita pau, per *D. E. K.*
Aguiló.

Lám. CXLII.—Facsimil de la subscripció de l' Em-
baxador moro en el tractat de pau fet entre el Rey de
Mallorca y el de Bugia a 23 de novembre de 1312.

SOCIETAT ARQUEOLÒGICA LULIANA

JUNTA GENERAL

Sessió del dia 31 de Janer de 1915

UNA volta acabats a l'iglesia de
Sant Francesc els senzills cul-
tes amb que honram cad' any
a l' Il·luminat Doctor Mestre Ramón
Lull, se celebrá a la Sala major del
Col·legi de Nostra Senyora de la Sa-
piencia la Junta General reglamentaria
de l' Arqueològica, presidida pel Rec-
tor de l' expressat establiment *D. Josep*
Espases, Subdiaca, asseguint-se a quis-
cún dels seus costats *D. Estanislau de*
K. Aguiló i *D. Antoni M.ª Alcover*, que
desempenyen respectivament la Pre-
sidencia i Vice-Presidencia de la So-
cietat.

Enseguida *D. Josep Planes* llegí els
datos de Tresoreria, el resum dels quals

Any XXXI —Tom XV.—Núm 419.

va a continuació, advertint que si's
nota excés de diners a la Caixa és per-
que falten publicar-se encara alguns
números del BOLLETÍ corresponents a
l'any prop passat.

	Ptes.	Cts.
Existencia en 1. ^{er} de Janer de		
1914	812	77
Recaudat	1230	00
	Suma	2042
Despeses		1026
		21
Resulta d' existencia	1016	56
Pendent de cobro		540
		00

L' infrascrit Secretari-Bibliotecari
reté compte llavors dels ingressos a la
Llibreria, cridant l'atenció sobre'l valió
i important donatiu d' obres i opuscles
fet per l' Exc.^{ma} Diputació Provincial de
Balears, a la que agrai a son degut
temps l' obsequi nostre President Don
Estanislau de K. Aguiló.

Després prengué la paraula el Sr. Al-
cover i, segons costum, s'ocupá del
curs de l' Obra del Diccionari de la
Llengua Catalana. Assegurá que la re-
plega de mots segueix envant i que
arriben a devers 60.000 les cédulas
darrerament omplides. Tal replega no
és, però, cosa completament fácil, per-
que si bé se compta amb col·laboradors
entesos i que treballen amb gran en-
tusiasme i ardor, no a totes les regions
se 'n tenen o els que hi ha a voltes

no hi poren dedicar el temps que ells indubtablement voldrien. Ademés, l' Institut d' Estudis Catalans ha començat a escampar per distintes regions i comarques *qüestionaris*, els quals s' explicaren detalladament an aquest mateix lloc a la Junta General de l' Arqueològica de l' any anterior. Afegí el disertant, que encara que amb les respostes a tals *qüestionaris* i el cabal que havem reunit s' origini repetició de cédules, això no té res que veure, antes bé la feina resulta més acabada, bastant recordar, per lo que fa el cas, que pel Vocabulari de la Suïça Romànica han feta la replega dues vegades.

An els que s' impacienten perque 'l Diccionari no ha començat a sortir, los digué que 'l que publicarà no serà com els altres catalans que existeixen, serà molt més complet i definitiu; l' idea és que contenga tots els mots i variants dialectals dels diversos endrets del domini del nostre idioma. No és tampoc excessiu el temps que duim de preparació de materials, puis per a formar el Diccionari Francès empleá l' Academia de París quaranta vuit anys, i vint i cinc en necessitá la Reial Academia Espanyola per a fer la primera edició del de la Llengua Castellana.

Recentment se són presentades algunes dificultats econòmiques que han entorpit una mica el curs de l' Obra del Lèxic Català, i és que la Corporació Provincial de Barcelona no ha pogut entregar amb la convenient regularitat, per efecte de les anòmales circumstancies que atravessam, la subvenció propia de les *Oficines del Diccionari General de la Llengua Catalana* que té establides el més amunt expressat Institut. No obstant això, segueixen publicant aquelles Oficines el *Butlletí de Dialectologia Catalana*, dirigit per l' eximi gramàtic D. Pompeu Fabra, redactant-lo ademés els tres expensionats a Halle, Srs. Barnils, Griera i Mon-

tolíu, els noms dels quals són avui coneguts entre 'ls filòlegs de França, Italia, Alemanya i Suïça.

Llavors s' ocupá de l' impressió, ja començada, de l' Inventari de la Llengua Catalana que deixá el gran patrici D. Marián Aguiló i Fuster, cedit per son fill i successor D. Angel. Així se vendrá a tributar un record a l' inolvidable memoria del que és considerat com a pare del modern reneixement de Catalunya.

Afirmá després que pel Diccionari servirà en gran manera la Gramática Catalana del que fonc nostre constant consoci D. Tomás Fortesa i Cortès, la que veurá a la fi la llum pública al cap de vint i quatre anys de principiada sa estampació. Premiat tal treball an el Certamen literari de les Fires i Festes celebrades a la ciutat de Mallorca en 1881, l' autor se decidí a refondre 'l quant se va oferir en 1890 l' Exc.^{ma} Diputació Provincial a sufragar les despeses de sa tirada, perque llavors havia adquirits el Sr. Fortesa molts més coneixements lingüístics i desitjava presentar l' obra escrita segons el sistema científic i no segons el sistema empíric amb el que abans estava redactada. A pesar del temps transcorregut desde que passá a millor vida D. Tomás, Maig de 1898, la seua Gramática té avui dia un valor positiu, conforme ho han declarat les persones enteses que n' han vists i examinats alguns fragments. Com, no obstant els afanys amb que 'l Sr. Fortesa se dedicá a dita obra, resulta que és incompleta, per haver mort sense lograr-la acabar, el fill de l' autor, Mn. Francesc, per a fer més manejable lo que d' ella hi ha escrit, engirgolá un *índic analític* o *taula* indicadora de tots els punts tractats an el llibre i de tots els mots de que se 'n dóna l' etimologia.

Seguidament parlá el Sr. Alcover de l' estat en que 's troba l' impressió de les Obres originals de Ramón Lull, de les

que ja n'hi ha publicats dotze volums, tres per D. Jeroni Rosselló i nou per la Comissió Editora, la qual, per a el major acert en la compulsa i més depuració dels textos, procura tenir copies fotogràfiques dels tractats lullians existents a les biblioteques de l'estranger.

Finí el disertant dient que sempre devem inclinar-nos més a l'optimisme que an el pessimisme, i que per l'ambient de cultura que 's respira avui a on se vulla, s'ha fet possible que Corporacions oficials i l'Estat subvencionin la publicació dels llibres del Doctor i Màrtir Ramón Lull, la qual serà el monument més important i indestructible aixecat a sa memoria.

Després del discurs del Sr. Alcover el President de l'Arqueològica D. Estanislau de K. Aguiló exposá l'alegría i gust amb que la nostra Societat ha vista la designació del Membre de la seua Junta Directiva, Il·lust.^{ssim} i Rev.^{ssim} Sr. D. Josep Miralles i Sbert, per a governar la Diócesis de Lleida. Afegí que aquest, per ses acrisolades virtuts i per sos mérits teològics i literaris, posseïdor dels títols de Doctor en Sagrada Teologia i en Filosofia i Lletres, i Corresponent de les Reials Academies de l'Historia i de Belles Arts de Sant Ferrán, era ben digne de desempenyar aquell càrrec, no dubtant que 'l nom del Sr. Miralles no desdirá dels del Cardenal Cerdá i de D. Miquel Thomás de Taixequet, que foren els dos mallorquins que an els sigles anteriors han regit la seu ilderdense.

Manifestá llavors el Sr. Aguiló que la Junta de Govern de la Societat, després de madura i detenguda deliberació, i de tractat ja i estudiat el cas amb l'Il·lust.^{ssim} Sr. Bisbe de la nostra Diócesis i son Secretari de Cambra D. Bartomeu Pasqual, resolgué acceptar l'oferiment que, en nom i de part de Sa S.^{ria} Il·lust.^{ssima}, li feu de paraula D. Antoni M.ª Alcover, de lloc bo

i adequat per el Museu, an el siti a que s'ha d'instalar l'Episcopal. Tengué en compte la Directiva que amb el cabal que posseeix el Prelat i el que havem reunit hi haurá a Mallorca una col·lecció arqueològica local bastant completa i de vertader interés. També considerá que a La Sapiencia, a on per espai de tants d'anys han permanescuts els nostres objectes, li manquen les degudes condicions, ademés de que, per la clausura que regeix a l'establiment, no poría estar sempre ubert el Museu ni ésser visitat per les senyores. Per tals motius s'accedí a la translació proposada, amb els pactes de que sia regoneguda i respectada la propietat de l'Associació damunt els objectes per ella adquirits i la que tenguen altres persones damunt els que ns han deixat en depòsit, que a tots ells s'ha d'indicar la procedencia i fer constar el nom del nostre Museu, i que a l'organisme que 's creará per a la direcció i conservació de l'Episcopal estiga representada l'Arqueològica. Per aquest efecte s'establí que 's vage fent l'inventari tant, com s'anirán extraguent els objectes i una vegada redactat el catàleg d'ells, extens i minucios, s'insertará a les planes de la nostra Revista. El Museu de la Societat Arqueològica, afegí el repetit Sr. Aguiló, no ha desaparegut ni acabat, existeix lo mateix que abans; únicament ha canviat d'estatge per millorar de condicions i d'importancia.

Exposá després el Sr. President que, a causa de les calamitoses circumstancies actuals, probablement no 's durán a la práctica tots els projectes de que s'havía parlat en Junta d'Autoritats i Corporacions per a commemorar enguany, d'una manera digna, el VIe Centenari de la mort de Ramón Lull; però com és de presumir que, encara que amb més modesta escala, alguna cosa se farà, desitjant

l'Arqueològica, per tal motiu, demostrar la seua devoció a l'Il·luminat Doctor, la Junta Directiva d'aquella decidí obrir, a la fetxa del citat Centenari, una Exposició iconogràfica i bibliogràfica lulianes, a la que hi figurin estatuets, retaules, quadros, imatges i fotografies referents an el B. Ramón, així com també exemplars de les seues obres manuscrites i impreses, aquestes en llurs varies i diverses edicions, i dels tractats i revistes que més o menys se relacionin amb l'insigne polígraf mallorquí. Excitá amb grans instancies an els reunits a que desde aquell moment comencin a indagar a on se'n troben dels referits objectes i llibres, i que procurin conseguir, si possible ès, de llurs propietaris el permís de deixar-los per a la projectada Exposició. Comptam ja per a ella amb l'espontánea oferta de l'Institut d'Estudis Catalans, de remetre-nos fotografies de les miniaturess amb representacions de Mestre Ramón que existeixen a les biblioteques nacionals i estrangeres, per lo qual el Sr. Aguiló tengué paraules de coral agraiment an aquella benemérita entitat.

Recomaná tot seguit a les oracions dels ajuntats els dos companys morts durant l'any que acaba de finir, que foren D. Manuel Villalonga i Pérez i D. Enric Alzamora y Gomá. Dirigí també una sentida recordança an el recent difunt D. Jaume Planes i Bernat, que lográ, amb constants afanys, reunir una notable i nombrosa collecció d'objectes arqueològics mallorquins i de llibres i manuscrits d'interés.

El Sr. Llabrés ponderá l'importancia del BOLLETÍ, que ha entrat ja a l'any XXXI d'existencia, consagrat casi per complet a la nostra illa, essent per sa antiguetat la segona revista d'estudis històrics de les que avui surten a llum a Espanya, puis el Bolletí de la Reial Academia de

l'Historia començá a publicar-se en 1882, tres anys abans que l de l'Arqueològica.

Per últim, fonc nomenat per a formar part de la Junta de Govern de la Societat, en substitució del Sr. Miralles, D. Jaume Ll. Garau i Muntaner, que ja havia desempenyat molt de temps igual càrrec i prestats valiosos i apreciables serveis.

P. A. SANXO.

PUBLICACIONS REBUDES DURANT L' ANY 1914

Llibres i follets

Alcover (Antoni M.^a).—Aplec de Rondaies Mallorquines Segona edició.—Rebut el tom III.—(Donatiu de l' autor).

Anuario Estadístico de España. Año I.—1912.—Madrid.—Dirección General del Instituto Geográfico y Estadístico.—1913.—(D.^{iu} de l' *Excm. Sr. D. Rafel Alvarez Sereix*).

Aragó i Turon (Xavier).—Memoria (de la Lliga del Bon Mot) de l' any 1913 llegida en la sessió solemne del 22 de febrer de l' any 1914. Discurs del President Honorari Ivon l' Escop. Apéndices.—Barcelona.—Perelló i Vergés.—1914.—(D.^{iu} de la *Lliga del Bon Mot*).—(Hi ha ademés un exemplar en castellá, cedit també per la mateixa Lliga).

Asín Palacios (Miguel).—Real Academia de Ciencias Morales y Políticas. Abenmasarra y su escuela. Orígenes de la filosofía hispano-musulmana. Discurso leído en el acto de su recepción por D. y contestación del Excmo. Sr. D. Eduardo Sanz y Escartín el día 29 de Marzo de 1914.—Madrid.—E. Maestre.—1914.—(D.^{iu} de *D. Miquel Asín*).

Asín Palacios (Miguel).—Junta para ampliación de estudios é investigaciones científicas. Centro de Estudios Históricos. El original árabe de «La Disputa del Asno contra Fr. Anselmo Turmeda».—Madrid.—Sucesores de Hernando.—1914.—(D.^{iu} de l' autor).

Balance (de situación económica del Ayuntamiento de Palma) en 1.º de Enero de 1914.—Palma.—J. Tous.—(S. a. : 1914).—(D.^{iu} de l' *Excm. Ajuntament de Palma*).

Bové (Salvador).—Santo Tomás de Aquino y el Descenso del entendimiento.—Palma de Mallorca.—Felipe Guasp.—1911.—(D.^{iu} de l' autor).

Carreras y Candi (Francesch).—Ajuntament Constitucional de Barcelona. La Vía Layetana substituïnt als carrers de la Barcelona mitgeval. Catàlech de la col·lecció gràfica de dita via per Estudi dels Esgrafiats de Barcelona per Ramón Nonat Comas.—Barcelona.—«Atles Geogràfic» d' Albert Martín.—1913.—(D.^{iu} de D. Francesc Carreras i Candi).

Cuenta del Presupuesto (del Ayuntamiento de Palma). Año 1913.—Palma.—J. Tous.—1914.—(D.^{iu} de l' Excm. Ajuntament de Palma).

Delpont (Jules).—Lo Sant-Christ de Cosprons.—Perpignan.—J. Comet.—1913.—(D.^{iu} de l' autor).

España ante el conflicto económico. Las zonas francas o neutrales. Objeto. Oportunidad. Beneficios.—Madrid.—Fortanet.—1914.—(Rebut pel correu).

Estacions d' Istiu y d' Hivern dels Pirineus-Oriental. Traducció catalana d' En J. Delpont.—Paris.—E. Baudelot.—(S. a.).—(D.^{iu} d' En Juli Delpont).

Estadística de la Prensa periódica de España Referida al 1.º de Abril del año 1913.—Madrid.—Dirección General del Instituto Geográfico y Estadístico.—1914.—(D.^{iu} de l' Excm. Sr. D. Rafel Alvarez Sereix).

Fonseca (Hermes da).—République des États-Unis du Brésil. Message adressé au Congrès National le 3 Mai 1913 à l'ouverture de la seconde session de la huitième législature par S. Exc. le Maréchal Président de la République des États-Unis du Brésil.—Paris.—Société Générale d' Impression.—(S. a.).—(D.^{iu} de M. E. Contamine de Latour).

Instituto Nacional de Previsión y Caja de Pensiones para la Vejez y de Ahorros.—Palma.—La Esperanza.—(S. a. : 1913).—(D.^{iu} de l' Instituto Nacional de Previsión y Caja de Pensiones para la Vejez y de Ahorros).

Manuscritos de la Sociedad Mexicana de Geografía y Estadística mandados publicar por acuerdo de 17 de Julio de 1913.—Rebuts durant l' any els plecs 7 a 14.—(D.^{iu} de la Sociedad Mexicana de Geografía y Estadística).

Memoria presentada per l' Institut d' Estudis Catalans a l' Excel·lentíssima Diputació de Barcelona, sobre la conservació i catalogació d' arxius i biblioteques d' interès històric.—Bar-

celona.—«La Neotipia».—(S. a. : 1914).—(D.^{iu} de l' Institut d' Estudis Catalans).

Memoria presentada per l' Institut d' Estudis Catalans als Excel·lentíssims Senyors President de la Diputació i Alcalde de Barcelona, sobre la celebració del VIe Centenari de la mort de Ramón Lull.—Barcelona.—«La Neotipia».—(S. a. : 1914).—(D.^{iu} de dit Institut).

Memoria (de la Asociación de Labradores de Zaragoza) presentada por la Junta de Gobierno a la Junta general de la Asociación en la sesión ordinaria de 17 de Mayo de 1914.—Zaragoza.—G. Casañal.—1914.—(Rebut pel correu).

Memories presentades per l' Institut d' Estudis Catalans a l' Excel·lentíssima Diputació de Barcelona, sobre l' exploració d' estacions prehistòriques i la conservació i catalogació de monuments.—Barcelona.—«La Neotipia».—(S. a. : 1914).—(D.^{iu} de l' Institut d' Estudis Catalans).

Miralles y Sbert (José).—Carta Pastoral que con motivo de su entrada en la Diócesis de Lérida dirige a los fieles de la misma el Ilmo. y Rvmo. Señor Dr. D.—Palma de Mallorca.—«La Esperanza».—1914.—(D.^{iu} de l' autor).

Movimiento natural de la población de España. Año 1907.—Madrid.—Dirección General del Instituto Geográfico y Estadístico.—1913.—(D.^{iu} de l' Excm. Sr. D. Rafel Alvarez Sereix).

Nord (Le) du Pays de Galles. Comment il faut visiter cette contrée et y passer d' agréables vacances.—Newton-le-Willows.—Mc Corquodale & Co.—(S. a.).—(D.^{iu} de M. E. Contamine de Latour).

Parleu bé si us plau.—Igualada.—N. Poncell.—1914.—(D.^{iu} de la Lliga del Bon Mot).

Presupuesto Ordinario (del Ayuntamiento de Palma). Año 1914. Aprobado por el Ayuntamiento en 5 de Julio, por la Junta Municipal en 14 Agosto y por el Sr. Gobernador en 2 Diciembre 1913.—Palma.—J. Tous.—1913.—(D.^{iu} de l' Excm. Ajuntament de Palma).

Programa general (del VIIIe Curs Internacional d' Expansió Comercial) sota 'l Patronatge de S. M. el Rei don Alfons XIII. Barcelona, 27 juliol-15 agost 1914.—Barcelona.—Imprenta Moderna.—(S. a. : 1914).—(D.^{iu} del Comitè Executiu del VIIIe Curs Internacional d' Expansió Comercial).

Ruyra (Joaquim).—Del mal-parlar. Quatre paraules.—Barcelona.—Perelló y Vergés.—1913.—(D.^{iu} de la Lliga del Bon Mot).

San Paolo. Brasile.—Milano.—G. Modiano & C.—(S. a.).—(D.^{iu} de M. E. Contamine de Latour).

Suisse (La) Anglaise. Un voyage au Pays des Lacs Anglais.—(S. l.).—Mc Corquodale & Co.—(S. a.).—(D.^{iu} de id.).

Sureda Massanet (José).—Homenaje á D. Juan Valenzuela Alcarín. Discurso pronunciado al final del banquete ofrecido á dicho señor en el Gran Hotel de Palma de Mallorca, en 8 de Febrero de 1914.—Palma.—Juan Guasp Reynés.—1914.—(D.^{iu} de D. Salvador Ros).

Truyols (Antoni).—Monografía Històrica del Sant Cristó de Manacor per Don. . . . amb una introducció del M. I. Sr. D. Mateu Rotger.—Palma de Mallorca.—«La Esperanza».—1914.—(D.^{iu} de l' autor).

Truyols Pont (Antoni).—Novena an el Sant Cristó de Manacor.—Palma de Mallorca.—La Esperanza.—1914.—(D.^{iu} de l' autor).

Vieira Ferreira Sobrinho (Joaquim).—Studio Geografico Premiato col Gran Premio all Esposizione Nazionale del Brasile nel 1908. Brazil. Stato di San Paolo. (Terza edizione).—Bom Succeso e Rio de Janeiro.—Tipografia della «Scuola Gerson» e Azevedo Irmãos.—(S. a.).—(D.^{iu} de M. E. Contamine de Latour).

Voyages de Plaisir dans les Iles Britanniques.—London.—Mc Corquodale & Co.—(S. a.).—(D.^{iu} de id.).

Ademés, havem rebut de la Delegació de Publicacions i Documents de l' Excm. Ajuntament de Barcelona el volum XIV del *Manual de Novells Ardits* i els II i III de *Rúbriques de Bruniquer*, continuant així enviant-nos, tant com van sortint, els toms de dites obres, la remissió de les quals començá en 1913.

Revistes

Durant l' any 1914 han visitat per primera vegada la Redacció d' aquest BOLLETÍ les següents publicacions, que venen a augmentar les nombroses amb les que tenim canvi.

Crónica Mariana.—Palma.

Explorador Mallorquín.—Id.

Los Archivos de Ibiza.—Mahó.

Revista de Filología Española.—Madrid.

Butlletí de la Biblioteca de Catalunya.—Barcelona.

Gazeta de Vich.—Vich.

Sti di Francescani.—Arezzo.

Donatiu extraordinari

de l' Excm. Diputació Provincial de Balears

Amengual (Bartolomé).—La Industria de los forasteros por con un prólogo de D. Juan Alcover.—Palma de Mallorca.—Amengual y Muntaner.—1903.

Amengual Abraham (Francisco).—El Arte del Canto en Mallorca. Apuntes para un libro por precedidos de un prólogo.—Palma.—B. Rotger.—1895-96.

Amengual (Francisco).—La Música Religiosa en Mallorca. Recopilación de los escritos de los Rdos. PP. Fr. Pohtier, Uriarte, Villalba y Mocquereau con un prólogo de D. Benito Pons Fábregues.—Palma de Mallorca.—Francisco Soler Prats.—1905.

Antología de Poetas Líricos Italianos traducidos en verso castellano (1200—1889). Obra recogida, ordenada, anotada y en parte traducida por Juan Luis Estelrich. Primera edición á expensas de la Excm. Diputación Provincial de las Baleares.—Palma de Mallorca.—Escuela-Tipográfica Provincial.—1889.

Ballester (Rafael).—Estudio sobre la enseñanza de la Geografía con un prólogo de Don Mateo Obrador y Bennassar.—Palma.—Felipe Guasp.—1901.

Beneficencia. Disposiciones vigentes en este ramo.—Palma.—Pedro José Gelabert.—1866.

Campaner y Fuertes (Álvaro).—Bosquejo histórico de la dominación islamita en las Islas Baleares.—Palma.—Juan Colomar y Salas.—1888.

Carrió (Gabriel).—Divulgación Científica. El Paludismo. Su génesis, propagación y profilaxia según los conocimientos actuales.—Palma de Mallorca.—Amengual y Muntaner.—1906.

Cerdá (Pere Antoni).—Agricultura Práctica Regional.—Palma de Mallorca.—Sebastiá Pizá.—1910.

Codina Langlin (Ramón).—Agua mineral termal clorurada sódica de San Juan de Campos en la Isla de Mallorca Provincia de Baleares. Análisis cualitativo y cuantitativo de la misma.—Palma.—Escuela-Tipográfica Provincial.—1894.

Colección de documentos referentes al Reino de Mallorca publicados por D. Benito Pons Fábregues A expensas de la Excm. Diputación Provincial.—Rebuts els quaderns I i II del primer tom que contenen la copia del còdex Lagostera, per D. Benet Pons Fábregues,

i la transcripció, no acabada, del còdex Cagarriga, per D. Pere Antoni Sanxo i Vicéns i D. Benet Pons Fábregues.

Cheli (N.).—Menorca. Folleto agrícola.—Palma.—Pedro José Gelabert.—1880.

Estada (E.).—La Ciudad de Palma. Su industria, sus fortificaciones, sus condiciones sanitarias y su ensanche.—Palma de Mallorca.—Viuda é Hijos de Pedro J. Gelabert.—1885.

Fajarnés y Tur (Enrique).—Estudios sobre la Historia de la Medicina en el Reino de Mallorca.—Rebut el quadern I que conté *Profilaxis de la tuberculosis. Discurso de ingreso en la Real Academia de Medicina de Palma leído en la sesión celebrada el 17 de Febrero de 1895.*

Ferrá (B.).—Mon tribut a l' il·lustració popular mallorquina. Historia del Rei En Jaume I d' Aragó el Conqueridor. Glosada per (Segona edició).—Palma de Mallorca.—Felip Guasp.—1912.

Ferrer Gibert (Pedro).—De Turismo (Mallorca) por prólogo de José M.ª Tous Maroto.—Palma de Mallorca.—Amengual y Muntaner.—1910.

Ferrer Gibert (Pedro).—Visiones de Mallorca.—Palma de Mallorca.—Francisco Soler y Prats.—1906.

Frontera y Estelrich (Luis).—Operaciones practicadas en el Hospital Provincial de Palma por el Dr. Don en las varias épocas que ha sustituido al Cirujano primero. Memoria presentada á la Excma. Diputación Provincial de Baleares é impresa por acuerdo de la misma.—Palma.—Escuela-Tipográfica Provincial.—1908.

Galmés y Sanxo (Salvador).—«Flor de Cart». Contarella (1891-1899).—Sóller.—«La Sinceridad».—1911.

Gili (Pedro J.).—Breves observaciones sobre el Vivero de Vides Americanas establecido por la Excma. Diputación Provincial de las Islas Baleares.—Palma.—Escuela-Tipográfica Provincial.—1900.

Hernández Sanz (Francisco).—Compendio de Geografía é Historia de la Isla de Menorca Obra premiada por el Ateneo Científico, Literario y Artístico de Mahón en el Concurso público de 1906.—Mahón.—Bernardo Fábregues y Sintés.—1908.

Isern y Marcó (Damián).—Las Capitanías generales vacantes. El general Polavieja como militar y como hombre de gobierno.—Madrid.—R. Velasco.—1907.

Isern (Damián).—De la defensa nacional.—Madrid.—Sucesora de M. Minuesa de los Ríos.—1901.

Ley y Reglamento del Impuesto de Timbre del Estado.—Palma.—Escuela Tipográfica Provincial.—1900.

Linova (R. A.).—Aritmética fácil para las escuelas.—Madrid.—Manuel Anoz.—1860.

Lozano (R.).—Anotaciones físicas y geológicas de la isla de Mallorca para las aplicaciones del mapa dedicado á la Excma. Diputación Provincial de las Baleares.—Palma.—Casa de Misericordia.—1884.

Martínez Rosich (Pedro).—Viña americana. Algunas nociones teórico-prácticas para su plantación é injerto en Mallorca.—Palma.—J. Tous.—1900.

Memoria-Informe de su gestión (del Comité de Cataluña y Baleares para la Exposición de París). 1889.—Barcelona.—Henrich y C.^a—1891.

Millaruelo.—Apuntes hidrológicos para la monografía del establecimiento balneario de San Juan de Campos.—Huesca.—José Iglesias.—1878.

Ordenanzas Municipales para la Ciudad de Sóller.—Palma.—Escuela-Tipográfica Provincial.—1907.

Pirral y Marqués (Cosme).—La Conquista de Menorca en 1287 por Alfonso III de Aragón. Estudio histórico-crítico con un apéndice de documentos.—Barcelona.—Casa Provincial de Caridad.—1901.

Peña (Antonio M.^a).—Temas para traducir al castellano los niños y niñas de las Escuelas Elementales.—Felanitx.—Bartolomé Reus.—1908.

Pérez-Cabrero (Arturo).—Ibiza arqueológica.—Barcelona.—Thomás.—1911.

Pérez-Cabrero (Arturo).—Ibiza. Arte: Arqueología: Agricultura: Comercio: Costumbres: Historia: Industria: Topografía. Guía del turista.—Barcelona.—Joaquín Horta.—1909.

Plano de las Cuevas de Artá propiedad de D. José Quint Zaforteza que radican en el término municipal de Capdepera (Mallorca).—Palma de Mallorca.—Francisco Soler Prats.—1912.

Pons Marqués (Lorenzo) y Lafuente Vanrell (Lorenzo).—Cartilla de profilaxia antituberculosa para las escuelas de instrucción primaria. (Mención honorífica en el Primer Congreso Español Internacional de la Tuberculosis).—Mahón.—F. Fábregues Pons.—1911.

Pou (Luis).—La Sal en sus relaciones con la Agricultura y Ganadería Obra leída por el autor ante la Junta de Agricultura Industria y Comercio, y acordada por dicha Junta, su publicacion.—Palma.—P. J. Gelabert.—1873.

Proyecto de Ferias y Fiestas premiado en el concurso abierto para adjudicar el premio Vitaliani.—Palma.—J. Tous.—1902.

Quadrado (José María).—Privilegios y Franquicias de Mallorca; cédulas, capítulos, estatutos, órdenes y pragmáticas, otorgadas por los Reyes de Mallorca, de Aragón y de España desde el siglo XIII hasta fin del XVII, y triplemente catalogadas y extractadas por orden de registros, datas y materias, con un apéndice de bulas pontificias y otros documentos compilados por Don—Rebuts els quaderns I i II.

Ramón Lull (Beato).—Obras.—Palma de Mallorca.—Tipografía de la Biblioteca Popular é Hijas de Colomar.—1901-1903.

Contenen:

T. I.—Libre del Gentil e los tres Savis. Libre de la Primera e Segona Intenció. Libre de Mil Proverbis. Textos originales publicados é ilustrados con notas y variantes por Jerónimo Rosselló. Prólogo y Glosario de M. Obrador y Bennassar.

T. II.—Arbre de Filosofia d' Amor. Libre de Oració. L. de Deu, de Conexença de Deu, del Es de Deu. Textos originales publicados é ilustrados con notas y variantes por Jerónimo Rosselló con prólogo de Miguel Costa y Llobera, Pro.

T. III i IV.—Félix de les Marevelles del Mon. Texto original publicado é ilustrado con notas y variantes por Jerónimo Rosselló y un proemio bibliográfico por M. Obrador y Bennassar.

Ramon Lull (Beat).—Obres.—Rebuts els volums I a VII.

Contenen:

Vol. I.—Doctrina Pueril. Libre del Orde de Cavallería: seguit d' una antiga versió francesa: Libre de Clerecía. Art de Confessió. Transcripció directa ab pròlech, variants y notes bibliogràfiques den M. Obrador y Bennassar.

Vols. II i III.—Libre de Contemplació en Deu escrit a Mallorca e transladat d' arabic en romanç vulgar devers l' any M. CC. lxxij. Transcripció directa ab facsimils y variants dels més vells manuscrits, proemi, notes y glosari den M. Obrador y Bennassar.

Vol. IV.—Libre de Contemplació en Deu. Transcripció directa ab facsimils y variants dels més vells manuscrits per M. F.

Vols. V i VI.—Libre de Contemplació en Deu. Transcripció directa ab facsimils y variants dels més vells manuscrits.

Vol. VII.—Libre de Contemplació en Deu. Transcripció directa, confrontes i variants dels més vells manuscrits per Moss. Salvador Galmés.—(Arriba fins al capítol 314 de l' obra).

Reglamento de la Sociedad Protectora de la Infancia.—Palma.—Escuela-Tipográfica Provincial.—1895.

Reglamento. Real Decreto de 31 de Octubre de 1849 dando una nueva organización á las Academias y Estudios de las Bellas Artes.—Palma de Mallorca.—Escuela-Tipográfica Provincial.—1901.

Relacion de los efectos destinados por la Diputacion Provincial de las Baleares al Ejército del Norte, como regalo de la provincia, y de los donativos de la misma clase que para la mejor asistencia y curacion de los heridos de dicho Ejército se recogieron en la ciudad de Palma y sus arrabales por las Juntas de Señoras y de Caballeros y en los demás pueblos de Mallorca por el Ayuntamiento y Juntas de Cuestion respectivas. Se publica por acuerdo de la Diputacion Provincial.—Palma.—Pedro José Gelabert.—1874.

Reseña histórica.—Temas.—Discursos de las Ponencias.—Conclusiones (del quinto Congreso Agrícola Catalán celebrado en Palma de Mallorca los días 31 de Mayo y 1, 2 y 3 de Junio de 1902).—Palma de Mallorca.—Escuela-Tipográfica Provincial.—1903.

Ribas (Rafael).—Tratamiento de la difteria por medio del suero antitóxico según el método del Doctor Roux.—Palma de Mallorca.—Escuela-Tipográfica Provincial.—1895.

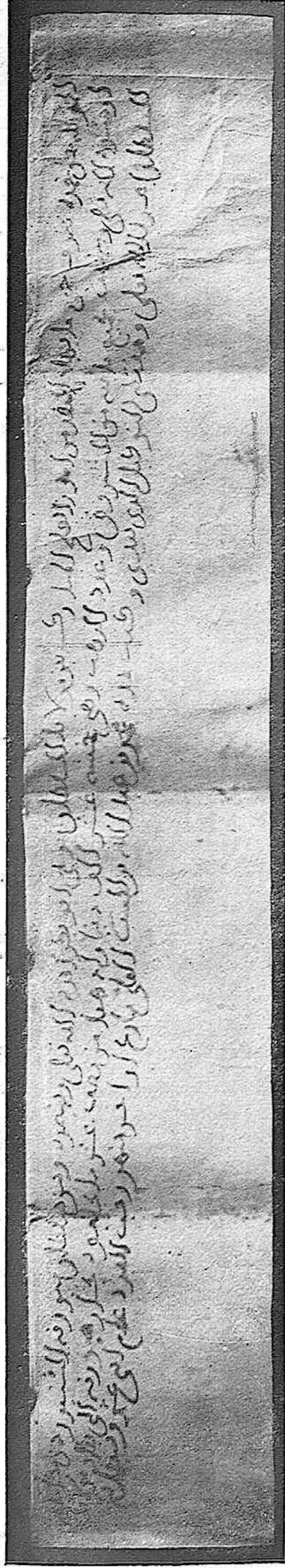
Rosselló de Sans (Coloma).—Guía Histórico-Descriptiva de Valldemosa y Miramar.—Palma.—J. Tous.—1910.

Roura y Pujol (Miguel).—Catálogo de la Biblioteca pública de Mahon.—Rebuts els toms I i II que contenen la secció primera.

Rullán (José).—Cultivo del naranjo en Las Baleares.—Sóller.—«La Sinceridad».—1896.

Rullán (José).—Cultivo práctico del algarrrobo.—Sóller.—«La Sinceridad».—1897.

Rullán y Mir (José).—Memoria sobre los cultivos arbóreos y herbáceos, premiada con el pensamiento de oro y plata, ofrecido por la

TEXTO ÁRABE

الحمد للم حق حمدة تعرف جميع ما بهذا العقد من امور الصلح المبارك بين مولانا السلطان ابو يحيى ابو بكر ايدة المم تعالى وينصرة
 وبين سلطان ميورقة الشنيور دن صالحه (1) ارشده الله تعالى وعلمت بجميع ما فيه من الشرط وعدد الذهب وهى خمسة عشر الف ديناراً
 ذهباً من نصف عشر ما يجلبه تجار ميورقة الى بلاد مولانا السلطان (2) التوكيل الذى بيدى وكتب بيده محمد
 بن عبد الله ابن الست العلى العلى تاريخ اواخر شهر رجب الغرد عام اثنى عشر وسبعمائة

(1) No está claro el nombre.

(2) Es dudosa la palabra: quizá sea ومقتضى

TRADUCCIÓN

¡Loado sea Dios como merece! Reconocimiento (es decir, confirmación) de todo cuanto contiene este documento, es decir, de los negocios concernientes á la paz bendita entre Nuestro Señor el sultán Abu Yahya Abu Béquer (á quien el Altísimo Dios ayude y otorgue su protección!) y entre el rey de Mallorca el Señor Don Sancho (á quien el Altísimo Dios enderece hacia el camino recto!) Yo me doy por enterado de todo lo que en él se contiene, es decir, de las estipulaciones y de la suma de dinero, que es 15 mil dineros de oro, de la mitad del diezmo de lo que introduzcan los mercaderes de Mallorca en el reino de nuestro Señor el Sultán (á quien el Altísimo Dios ensalce!) Queda roto (1) el encargo de procurador que poseo. Lo escribió de su puño y letra Mohámed Ben Abdala Ben Açet el noble. Fecha de fines del mes de Recheb el único, año de 712 (1312 de J. C.).

(1) Es dudosa la palabra. Si es ومقتضى, significará «y (me doy por enterado) de las exigencias del» (encargo, etc.).

Real Sociedad Económica de Amigos del País, en el Certámen celebrado el día 6 de Marzo de 1887, para conmemorar el quincuagésimo aniversario de la fundación del Instituto Balear. — Palma de Mallorca. — Escuela Tipográfica Provincial. — 1888.

Sampol y Ripoll (Pedro). — Viajes Reales á la Isla de Mallorca. Notas tomadas á vuela pluma, publicadas con motivo de la visita de S. M. el Rey D. Alfonso XIII (q. D. g.) á esta isla. — Palma. — Felipe Guasp. — 1904.

San Sebastián. Ciudad Higiénica. — San Sebastián. — Establecimiento tipográfico de «La Voz de Guipúzcoa». — 1903.

Serra y Bennasar (Guillermo). — La viruela y su profilaxis Memoria premiada por el Instituto Médico Valenciano. — Palma de Mallorca. — Juan Colomar y Salas. — 1893.

Torrents y Monner (Antonio). — Concepto de la Contabilidad Administrativa. Su importancia y desarrollo. Aplicación de la misma á toda clase de corporaciones. Memoria leída el día 18 de Diciembre de 1889 por D. en el solemne acto de su recepción en la Real Academia de Ciencias Naturales y Artes de Barcelona y Discurso pronunciado con tal motivo por el académico de número Ilmo. Sr. D. Angel del Romero y Walsh. (Publicase por acuerdo del Colegio de Corredores Intérpretes Reales de buques). — Barcelona. — Viuda é Hijos de E. Ullastres y C.^a — 1890.

Ciutat de Mallorca 1.er Janer de 1915.

El Secretari-Bibliotecari,

P. A. SANXO.

TRACTAT DE PAU ENTRE EL REY DE MALLORCA DON SANXO

y el de Bugia Boyhahia Abubechre,

firmat a Mallorca pels seus representants Gregori Sallambé de una part y Mahomat Abdellá Ben Acet de l'altra,

dia 23 de novembre de 1312

Dins un caramull de papers, la major part inútils, que vaitx adquirir fa estona, hi vaitx trobar per venturosa excepció l'instrument original auténtich d'aquest tractat de pau, del qual no'n conech còpia ni translat en els nostres arxius. Es un bell document, estés per duplicat en el mateix plegamí y partit per A, B, C.; fa d'amplaria 55 centímetres per 58 de llarch; está escrit ab retxes de cap a cap, molt espa-

ciades, de bona lletra notarial d'aquell temps, grossa y clara, sense mes decoració que la N inicial un poch mes grossa y una mica historiada, ab la mateixa tinta emperó que l'escriptura. L'haver estat aplegat durant sigles ab quatre dobles de per llarch y altres tants de través, ha castigat moltet qualcun dels ánguls resultants, y la podridura ha consumit bona part de la cara de damunt y de la segona, y a qualque lloch ha travesats fins a quatre dobles. Per aixó he hagudes de dexar tantes llagunes en la transcripció, y no es estada poca sort que axí y tot resulti et text perfetament inteligible y no hi falti res sustancial. Qualcuna d'aquestes llagunes m'he permés omplir, posant ab tipo cursiu les lletres o paraules que m'han semblat del tot indubitables, les altres he deixades en blanch. M'he permés també, apart de regularisar un poch la puntuació y l'us de les lletres majúscules, separar en paragrafs apart els diferents capítols del tractat, que'n l'original venen tots seguits.

Abaix de tot, després del signe y nom del notari receptor, en Bartomeu de Capcir, hi ha la subscripció autògrafa del embaixador mahometá, qu'umpl tres retxes d'escriptura arábiga. Tant borrosa com está ja la lletra axí mateix pogué esser treure-ne una fotografia, reduida a un poch menys de la mitat del tamany, la qual vaitx enviar a Madrid, al bon amich y consoci y peritíssim arabista n'Antoni Vives y Escudero, qui fou tan amable y servicient que m'en feu la transcripció y traducció que junt ab la reproducció de dita fotografia constitueixen la lámína que va en aquest número. De bell nou, ara que l'avinantesa ho consent, n'hi fas grat y gracies y li repetesch l'espresió de la meua gratitut.

Aquesta pau, ab condicions tan oneroses pel de Bugia, fou molt laboriosa de conseguir, y s'hagué mester tota la perseverancia y fermesa de caracter dels nostros reys y tota la por que feyen llavors les naus mallorquines armades en cors. No's poden sebre be per menut tots els incidents de la seua negociació, pero molts ne deixen entreveure els documents que hi fan referencia, y per aixó m'ha semblat oportú fer un aplech' de tots els qu'he trobats y continuarlos després del text per via d'apéndix.

Nouerint vniuersi quod cum esset et durasset multo tempore maliuolentia et guerra uehemens inter Illustrissimum dominum Jacobum Regem Maioricarum, Comitem Rossilionis et Ceritanie et Dominum Montispesulani, felicitis recordationis, et Illustrissimum dominum Sancium Dei gratia Regem nunc Maioricarum, eius heredem successorem, et gentes suas ex vna parte, et Illustrem Regem Bugie et gentes eius ex altera, et super ipsa guerra sedanda et pace facienda interuenissent plures tractatus, tam tempore dicti Illustrissimi domini Jacobi bone memorie Regis Maioricarum quam tempore dicti Illustrissimi domini Sancii nunc Regis Maioricarum, finaliter ad dictum dominum Regem Maioricarum fuit missus Alhaig Mahamet Abenabdela Abençæet sarracenus, ex parte Illustrissimi Boyhahia Abubechre Regis Bugie, qui accessit personaliter in partibus Rossilionis coram Illustrissimo domino Sanctio Rege supradicto Maioricarum; qui *Alhaig Mahamet Abenabdela* cum non posset ad plenum conuenire se nomine dicti Regis Bugie cum predicto domino Sanctio Rege, rediuit ad partes Maioricarum et iuit apud Bugiam causa et occasione impetrandi quod voluntas dicti domini Regis Sancii impleretur, et quod dictus Rex Bugie consentiret hiis que per dictum dominum Sanctium Regem Maioricarum postulabantur. Et finaliter dictus *Alhaig Mahamet Benabdella*, reuersus de partibus Bugie cum plena potestate tractandi et procurandi et faciendi pacem et concordiam, cum fuit in Maioricis et dictus Illustrissimus dominus Rex Maioricarum dedisset potestatem fideli suo Gregorio Salambe et plenum posse faciendi et tractandi et confirmandi cum dicto Rege Bugie seu eius nuncio pacem et concordiam, pro ut ipse *dominus Rex* Maioricarum facere posset; personaliter dictus *Alhaig Mahamet Benabdella* esset coram ipso domino Rege Maioricarum, prout de predictis constat per publicam cartam apertam sigillo dicti domini Regis Maioricarum dependenti sigillatam, predictus Gregorius Salambe iuxta potestatem sibi concessam per dictum dominum Regem Maioricarum, et dictus *Alhaig Mahamet* nuncius dicti Regis Bugie, ex potestate sibi concessa, post plures tractatus conuenerunt ad inuicem super dicta pace et concordia facienda in hunc modum ut sequitur et sub conditionibus que sequuntur:

Ego *Alhaig Mahamet Benabdella Abençæet*, procurator et nuncius dicti domini Regis Bugie

ad hoc specialiter destinatus, habens a dicto domino meo Rege Bugie super hiis plenam et liberam potestatem et speciale mandatum, prout per litteras seu cartas sarracenicis ipsius domini Regis Bugie domini mei constat, eius vice, nomine ac mandato, promito uobis Illustrissimo domino Sanctio Dei gratia Regi Maioricarum, Comiti Rossilionis Ceritanie, et Domino Montispesulani, absenti, et tibi Gregorio Salambe eius procuratori ad hoc specialiter destinato, presenti, nomine ipsius domini Regis Maioricarum recipienti, quod predictus dominus meus Rex Bugie et eius successores dabunt vobis dicto domino Rege Maioricarum, aut certo vestro nuncio cui volueritis aut mandaueritis, *Quindecim* milia duplas auri mirias ⁽¹⁾ auri fini et iusti ponderis, tali modo quod uos dictus dominus Rex Maioricarum per procuratores et nuncios vestros exhigatis et recipiatis ac leuari faciatis in omnibus et singulis duanis dicti *Regis Bugie*, tam de Bugia, Alcoyl et de Giger, et de Constantina, quam de aliis locis adquirendis per dictum dominum meum Regem Bugie, dimidiam partem integram omnium iurium que dictis duanis peruenient et debentur per quoscumque mercatores et gentes vestro dominio subiectos et subiectas, de omnibus mercimoniis tam victualium quam aliarum mercium, et institores et procuratores earum, tantum et tamdiu donec inde habueritis omnes dictas *Quindecim* milia duplas auri quitias, omnibus sumptibus et expensis deductis.

Item quod uobis dicto domino Rege Maioricarum, aut cui volueritis, fient franche et libere de omni iure quod debetur in duana dicti domini Regis Bugie et aliorum locorum jurisdictionis dicti domini Regis Bugie pro prima vice (?) *due* milia jarre olei, si eas ibi uos vel uestri portari feceritis quandocumque uobis et vestris placuerit, ita videlicet quod dicte *due* milia jarre sint franche et libere de deeno et de matzem et de omne alio iure quo vel quibus emptor et uenditor soluere tenerentur aliquo modo.

Item quod uos et uestri habeatis et teneatis consulem in Bugia, ⁽²⁾ et vnum hominem qui *similiter sit consul de Giger* et de Constantina et

(1) A un expedient coetani, fent referencia a temps aproximats a l'any 1285, trop la *dupla auri miria* estimada a raó de deset sous mallorquins.

(2) El consolat de Bugia estava ja constituït d'anys enrera, al menys legalment. (V. els documents del Apendix.)

de aliis locis jurisdictionis dicti domini mei Regis Bugie, qui consules exercent officium consularis in gentes vestras conuersantes in dictis locis, et percipient et habebunt illa jura a uestris gentibus et nauigiis que consueta sunt recipi et haberi. Ille autem qui erit consul de Alcoyl et de Constantina et de aliis locis jurisdictionis

domini Regis Bugie percipiet illa omnia que recepit et consueuit recipere consul de Bugia, et erit similis conditionis per omnia. Habebunt etiam ecclesiam, fundicum, furnum et tabernam, et omnes franquias, libertates et auantagia que aliquis consul Regis aut comunis alicuius ibi habet et debet et consueuit habere, et erunt in ipsis *condicione* *na* quam ibi sit aut consueuerit esse aliquis consul. Et dicti consules in suis locis predictis faciant et reddant jus et iusticiam inter gentes vestras ibidem existentes, tam criminaliter quam ciuilitate, sic quod Moxerifus vel Duma vel alius officialis dicti domini Regis Bugie inde non intromitet se.

Item quod gentes uestre dominationi subiecte *habeant in tota* dominatione dicti domini Regis Bugie et locis jurisdictionis ipsius domini Regis Bugie, omnes libertates et franquias pro ut eas ibi habent melius et liberius et specialius alique gentes cuiuscumque dominationis et conditionis existunt, in omnibus et per omnia.

Item quod dictus dominus meus Rex Bugie et eius officiales faciant et *faciunt* (?) persolui uestris gentibus *omnia debita* que in terris et locis ipsius domini Regis Bugie per quoscumque debentur et debebuntur quibuscumque gentibus uestre dominationi subiectis, tam per Duanas quam per alias quascumque personas.

Item quod in aliquo loco terrarum et dominationis dicti domini Regis Bugie in gentes uestre dominationi subiectas *naufragium* nunquam vendicat *et si* uenerit, quod ibi contingeret aliquod *naufragium nauium* gentium uestrarum, tunc teneantur dictus dominus Rex Bugie et gentes sue saluare personas res et bona que fuerint in naufragio antedicto, in quocumque loco dictum naufragium acciderit.

Item quod pax et concordia inter dictum dominum meum Regem Bugie et gentes *subiectas* dictum *gentes* uestras sit firma et stabilis et duret per decem annos ab hodie continue computandos, et ultra quamdiu

placebit utrique parti; nec alterutra pars alteri malum faciat donec difidauerit eam primo, nec etiam post difidationem intra unum annum, per quem gentes hinc inde possent se et bona sua expediuisse de terra *inimicorum* suorum.

Item quod *vos dictus* dominus Rex Maioricarum, uel uestra curia, habeatis et recipiatis a quibuscumque armare uolentibus in uestra dominatione cautionem idoneam quod nullum dampnum inferant dicto domino meo Regi Bugie aut eius terris et gentibus durante pace predicta. Et uersa uice predictus dominus meus Rex Bugie et sui recipiant et recipient cautionem *idoneam a quibuscumque armare uolentibus* in locis suis quod nullum dampnum inferant uobis et gentibus aut terris uestris durante pace predicta.

Item quod licet durante predicta pace inferretur dampnum hinc et inde, ex hoc non pignorentur nec grauentur aut non molestentur mercatores qui fuerint in terris uel locis illius dominationis ubi fuerit dampnum illatum, set dominus illius *dapnum* passis iusticie complementum.

Quare nomine dicti domini mei Regis Bugie et suorum et successorum, auctoritate qua fungor in hac parte, promitto uobis dicto domino Regi Maioricarum, absentem, et uestris successoribus, et tibi Gregorio Salemba procuratori eius ad hoc specialiter deputato, presenti, quod dictus dominus meus Rex Bugie

omnia et singula supradicta, et ad maiorem firmitatem cum cartis sigillatis suo sigillo laudabit et aprobabit et ratificabit ea. Et dono promitto et concedo uobis dicto domino Regi Maioricarum et uestris successoribus omnia supradicta pro omnibus dampnis datis et illatis per dictum dominum meum Regem Bugie et per gentes suas absoluendo definiendo et remitendo uobis et gentibus uestris omnem petitionem questionem et demandam quam uel quas dictus dominus meus Rex Bugie uel sue gentes facere seu petere possent in uos uel gentes uestras ratione dampnorum datorum uel interesse aut alia ratione sibi uel gentibus suis, prout melius dici scribi et intelligi potest ad saluamentum domini Regis Maioricarum et gentium uestrarum et bonum et sanum intellectum sine enganno. Et pro predictis sic attendendis et complendis obligo auctoritate et potestate michi data a dicto domino meo Rege Bugie, uobis dicto domino Regi Maioricarum, absentem, et

vestris successoribus, et tibi Gregorio Salambe procuratori eius, nomine ipsius recipienti, omnia bona dicti domini mei Regis Bugie; et ad maiorem horum omnium firmitatem presenti publico instrumento manu mea propria subscribo vt sciatur quod omnia promissa intellexi et sunt data mihi intelligi verbo ad verbum. Versa uice Ego dictus Gregorius Salambe, ex potestate michi data ab Illustrissimo domino Sanctio Dei gratia Rege Maioricarum, Comite Rossilionis et Ceritanie et Domino Montispe-
sulani, ex parte *ipsius domini* Regis suscipiens dictam pacem et concordiam sub pactis et conditionibus supra expressatis, laudo et concedo omnia supradicta vt superius dicta et expressata sunt, et promitto ex parte dicti Illustrissimi domini Regis Maioricarum et suorum tibi dicto Alhaig Mahamet Benabdella Bençet procuratori et nuncio dicti Illustris Regis Bugie ad hec specialiter destinato, quod dictus dominus Rex Maioricarum et sui successores habebunt rata et firma omnia pacta, pacem et concordiam prout superius dicta et expressata sunt per te dictum Alhaig Mahamet, et non contrauenient vel venire aliquem facient jure aliquo causa vel ratione, absoluendo, definiendo et penitus remitendo tibi dicto Alhaig Mahamet procuratori et nuncio
suis successoribus, omnem petitionem questionem et demandam quam vel quas dictus dominus Rex Maioricarum et sue gentes facere seu mouere possent contra dictum Regem Bugie et suas gentes ratione dampnorum datorum et interesium vallatorum dicto domino regi Maioricarum et gentibus suis per dictum Regem Bugie et gentes suas, vel aliqua ratione, pro ut *melius dici scribi* et intelligi potest ad saluamentum dicti Regis Bugie et suarum gentium et bonum et sanum intellectum sine enganno, dicto tamen Rege Bugie seruante omnia supradicta. Et pro predictis obligo nomini dicti domini Regis Maioricarum dicto Regi Bugie, absentī, et tibi dicto Alhaig Mahamet Benabdella sarraceno procuratori et nuncii eius, presenti, omnia *bona dicti* domini Regis Maioricarum. Acta fuerunt hec intus Palatium Castri dicti domini Regis Maioricarum siti in ciuitate Maioricarum, nono kalendas Decembris anno domini Millesimo Trecentesimo duodecimo. Sig. ✠ num Alhaig Mahamet Benabdella Bençet, procuratoris et nuncii dicti domini Regis Bugie. Sig. ✠ num Gregorii Salambe procuratori dicti *domini* Regis Maioricarum, predic-

torum, qui hec laudamus concedimus et firmamus.

Testes inde sunt: Venerabilis Berengarius de Santo Johanne miles, tenens locum domini Regis Maioricarum in regno Maioricarum, et Francischus Dalmacii eius iudex, Petrus Figuera, Michael Rotlandi et Berengarius Fuserii assessor curie Vicarii Maioricarum.

Sig. ✠ num Bartholomei de Capcirio notarii publici Maioricarum qui hec scribi fecit et clausit, cum litteris suprapositis. . . .

APÉNDIX DE DOCUMENTS

tocants a antecedents y preliminars de dita pau

I.—*Creació del Consulat de Bugia, y nominació del primer consul en Benet Blancàs. 1302.*

Nouerint vniuersi quod nos Jacobus Dei gratia Rex Maioricarum, Comes Rossilionis et Ceritanie et Dominus Montispe-
sulani, cum hoc nostro instrumento damus auctoritatem et potestatem Dalmatio de Garriga, tenenti locum nostrum in Regno Maioricarum, quod nomine et loco nostri possit ponere et constituere consulem in villa et loco de Bugia et in terra et districtu Regis Bugie, qui habeat et teneat fundicum in ipsa villa et aliis locis dicti Regis Bugie, in quo mercatores ac alie gentes terrarum nostrarum qui ad dictam villam venerint et ibidem negociauerint recipiantur, et ibi vendendo et emendo et aliter contrahendo suas res et merces teneant, et soluant jura nostra dicto consuli consueta dari. Nos enim illum quem in consulem dicte ville dictus Dalmacius de Garriga nomine nostro posuerit, volumus esse consulem nostrarum gentium, quamdiu scilicet nobis placuerit et dum bonus et sufficiens fuerit in officio antedicto. In cuius rey testimonium presens instrumentum sigillo nostro dependenti jussimus comuniri. Data Gerunde vj. kalendas Nouembris anno Domini Millesimo CCC.º ij.º

Fol. 19.

Jacobus Dei gratia Rex Maioricarum, Comes Rossilionis et Ceritanie et Dominus Montispe-
sulani, dilecto suo Dalmacio de Garriga, tenenti locum nostrum in Maioricis, salutem et dilectionem. Cum propter compositionem factam nomine nostro ex j.^a parte et Regem Bugie ex altera, expediat nobis quod habeamus et constituamus consulem hominum nostrarum in dicto

loco de Bugia et in terra ac districtu eiusdem, qui petat et habeat ibi fundicum, in quo homines nostri Maioricis et alii de terris nostris qui apud Bugiam venient et negociabuntur recipiantur, et teneantur ibidem hospitari, et suas butegas habere in quibus suas res et merces teneant et tenere possint; mandamus vobis quatenus visis presentibus, vocatis juratis ciuitatis, cum consilio et assensu eorum et Guillermi de Cumba et Gregorii Saylambe et Michaelis Rotlandi, eligatis aliquam bonam personam de Maioricis, quam ponatis in consulem nostrum et nostrarum gentium in dicto loco de Bugia, qui sciat petere jura dicti consulatus nomine nostro, et qui protegat et deffendat homines nostros et res et merces eorum sicut consul potest et debet predicta deffendere et tueri, et prout per nuncios nostros cum dicto Rege Bugie est ordinatum. Nos enim cum instrumento nostro quod vobis mitimus, damus vobis potestatem ponendi consulem pro nobis et nomine nostro in dicto loco de Bugia, qui ibidem exercent officium consulatus prout est fieri consuetum, et quamdiu scilicet nobis placuerit et dum bonus et sufficiens fuerit in officio antedicto. Mandantes etiam vobis quod ex parte nostra dicto consuli injungatis quod illas duo milia duplas auri que debentur retineri de jure duane hominum nostrorum, causa satisfaciendi hominibus nostris dampna passis per Regem Bugie quondam et homines suos, colligat et reseruet, et ita cum dicto consule ordinatis, quia volumus quod de dictis duobus milie duplis soluantur prius expense facte per nuncios quos missimus bis apud Bugiam, et quod de residuo dictarum duplarum satisfiat per solidum et libram dictis nostris hominibus dampna passis, prout per nos simul cum dictis Juratis fuerit ordinatum. Item mandamus vobis quod dictum instrumentum ponendi per vos dictum consulem apud Bugiam nomine nostro, dicto consuli tradatis per eum tenendum simul cum alio instrumento vestro dicti consulatus quod sibi feceritis, set faciatis registrari dictum nostrum instrumentum in libro curie nostre. Volentes adhuc quod dicto consuli mandatis quod quando ipse habeat aliquam partem dictarum duplarum quod mitat ipsas implicatis uel in auro juratis Maioricarum, pro ut vobis et dictis juratis videbitur expedire. Et circa predicta sitis sollicitus et intentus. Preterea mandamus vobis quod decetero permitatis extrahi de insula Maioricarum roncinos et bestias cauallinas, et ibi adduci de

partibus quibuscumque. Data Gerunde iiii. kalendas Nouembris anno Domini Millesimo CCC.º ij.º

Pridie idus Nouembris anno Domini Millesimo CCC.º secundo, dictus dominus Dalmacius de Garriga, miles et locum tenens domini Regis, visa potestate sibi data per dominum Regem et mandato ei facto per alias litteras, conuocatis juratis Maioricarum, Guillermo de Cumba, Gregorio Saylambe et Michaeli Rotlandi, de consilio et assensu eorumdem vnanimiter elegit in consulem predictum de Bugia Benedictum Blancacii mercatorem, ciuem Maioricarum, qui dictum consulatum regat et jus dicti consulatus recipiat quamdiu dicto domino Regi placuerit.

Fol. 19 v.º

Dalmacius de Garriga, miles, tenens locum Illustrissimi domini Jacobi Dei gratia Regis Maioricarum, Comitis Rossilionis et Ceritanie et Domini Montispesulani, venerabili et dilecto Danieli Stangueta notario Maioricarum apud Bugiam residenciam facienti, salutem et sinceram dileccionem. Cum nos habentes plenum posse et auctoritate a dicto domino Rege cum publico instrumento suo sigillo pendenti sigillato, ponendi et constituendi consulem in villa de Bugia et aliis locis terre et districtus Regis Bugie, posuerimus et constituerimus in consulem Benedictum Blancacii, ciuem et mercatorem Maioricarum, qui habeat et teneat fundicum in ipsa villa et aliis locis terre et jurisdictionis dicti Regis Bugie, in quo mercatores et alie gentes terrarum et jurisdictionis dicti domini Regis nostri qui ibi venerint et negociauerint recipiantur, et vendendo et emendo et alias contrahendo suas res et merces ibi teneant, et jura pertinentia dicto domino Regi nostro eidem Benedicto soluant, prout aliis consulibus dari sunt consueta; et nos velimus habere sacramentum a dicto Benedicto Blancacii quod debeat se habere bene et fideliter in dicto officio consulatus, juxta tenorem instrumenti per nos auctoritate qua fungimur eidem facto de dicto consulatu, ideo ex parte dicti domini Regis, vobis dicimus et mandamus quatenus super premissis recipiatis loco nostri sacramentum a dicto Benedicto Blancacii in presentia testium fidedignorum, quo recepto formam et eius tenorem et nomina testium in quorum presentia recipietis dictum sacramentum, nobis

vna cum presentibus litteris, in signum completi mandati, sub impressione uestri sigilli, quamcicuius poteritis mittere procuretis. Mandantes dicto Benedicto per presentes quod dictum sacramentum in posse uestro, loco et vice nostri, prestat super premissis. Nos enim in predictis vobis comitimus vices nostras. Data Maioricarum .xiiij. kalendas decembris anno Domini M.º CCC.º secundo.

Fol. 21.

Lib. Litt. Reg. 1301-09.

II.—*Despesas fetes pel Real Patrimoni per manteniment y obsequi del embaïador sarrahí.*

Dades extraordinries.

Item pagaren e reteren an P. ses mates e an Bn. bertran per manament del senyor Rey fet á eils per A. de codolet, la messio que hauien feta en per loguer de la barcha en que ana lo missatge de Bugia. . . xxxvj. lb.

Item lurs pagaren per lxiiij. jorns que eils feeren la messio dels dits missatges, so es a saber de iiij. dies de maig estro a v. jorns de juliol, a rao de xij. ss. per jorn xxxviij. lb. xvj. ss. E aixi es per tot lxxiiij. lb. xvj. ss. dels quals li abateren xiiij. lb. xiiij. dr. les quals dixeren que hauien meses en compte an R. plasensa. E axi resta que pagaren los dits procuradors. Lviiiij. lb. j. ss. viij.

Item pagaren los dits procuradors de manament del senyor Rey, al dit missatge de Bugia per despesa e diaffa, la qual mana lo senyor Rey esser feta a eil e a la sua companya, so es a saber que hom li prouehis a rao de xij. ss. per jorn per aytants dies com hic estegues, de v. dies de juliol a auant que li fo pagada la dita prouesio estro a xxij. dies dagost, e son xlviij. dies. Munta a la dita rao de xij. ss. per jorn. xxviij. lb. xvj. ss.

Item pagaren an A. moragues draper per ij. canes e vj. palms de drap dippre tint en grana de que hom feu aljuba at dit missatge, a rao de v. lb. xij. ss. la cana xv. lb. xviiij. ss.

Item pagaren an R. de Suau per iiij. canes meyns mig palm de drap blau de que hom feu altra aljuba al dit missatge, a rao de liij. ss. la cana vij. lb. xv. ss. viij. dr.

Item pagaren an R. Roger per ij. canes e miga de drap blau de que hom feu aljuba

al cunyat del missatge, a rao de liij. ss. la cana. vj. lb. x. ss.

Item pagaren an A. moragues per v. canes de drap blau de flandres de que hom feu aljuba a ij. sarrahins, a rao de xl. ss. la cana, x. lb.

Item pagaren an Francesch rotlan per viij. canes e ij. palms de drap que romas de la butiga, de que hom feu aljuba a iiij. sarrahins seruecials, a rao de xvj. ss. la cana, vj. lb. xij. ss. E axi munta per tot. xxxxvj. lb. v. ss. vij.

Item pagam an Bng. Feliu de manament del senyor Rey per messions e per son trebaly que feu en tractar la pau de Bugia. xxv. lb.

Aquest es lo bescuyt lo qual nos mes en compte en G. dauolter.

Item quen dona an Andriol de bolascho per rao com porta lo missatge de Bugia en la sua tarida a Bugia xv. cc. (quintars) l. lb. que valen a la dita rao (xv. ss. lo quintar.) xj. lb. xij. ss. vj.

Arx. del Real Patrim.—Lib. de Dades e Rebudes de 1311.

III.—*Orde de retribuir a Berenguer Feliu els treballs prestats en la negociació de la pau.*

Sancius Dei gratia Rex Maioricarum, Comes Rossilionis et Ceritanie et dominus Montispeulani, dilecto Bng. de Sancto Johanne, militi, tenenti locum nostrum in Regno Maioricarum, salutem et dileccionem. Reminiscetes quod Bng. Feliu, cuius Maioricarum vtiliter et fideliter laborauerit in contractu pacis consumato inter nos et Reges Tunicii et Bugie, volentes eum inde remunerationem decen[tem dare] (1) mandamus vobis quatenus vocatis procuratoribus nostris eis ex parte nostra precipiatis ut dent dicto Bng. Feliu viginti quinque libras, et ut Jurati dent eidem Bng. quinquaginta libras, deliberationem per eos prius habita super hoc, eosdem efficaciter inducatis. Data Perpiniensi septimo kalendas augusti anno domini Millesimo trescentesimo vndecimo.

Fol. 3.

(1) Falten a l'original aquestes lletres tancades entre corxets, sens dupte per omisió de l'escrivent qui les degué botá al passar d'una retxa a l'altre.

IV.—*Saul-conducte a favor de Maymon ben Ahabbo, sarrahí.*

De nos en Bng. de Sent Johan, caualer lochtenent en lo Regne de Malorches per lo molt alt e poderos senyor en Sanxo, per la gracia de Deu Rey de Malorches, Comte de Roseylo e de Cerdanya e Senyor de Montpesler, als amatz totz los corsaris e altres nauegants de la terra e jurisdiccio del dit senyor Rey de Malorches als quals les presents peruendran, salut e dileccio. Deym uos e us manam a totz e a sengles de part del dit senyor Rey que no fassatz mal ne donetz negun dampnatge an Maymon ben Ahabbo sarray portador de la present, ne al seu seruecial, ne a les sues coses, anant e venent de Malorches a la terra del Rey de Trimçe, enants aquell el dit seruecial seu e les sues coses en qualque leyn sien sals e segurs anar laxets sense tot embargament ne dampnatge que a eyl ne a les dites sues coses no donetz ne donar en neguna manera fassatz. E asso no mudetz. Data Maioricis v. idus Marcii anno Domini M.º CCC.º xj.º

Fol. 13.

V.—*Sobre saqueix en el port de Bugia de la galea real en que anaven els embaixadors de Mallorca per firmar la pau, y indemnizació a n' aquests dels danys rebuts.*

Sancius Dei gratia Rex Maioricarum, Comes Rossilionis et Ceritanie et dominus Montispesulani, dilecto Berengario de Sancto Johanne, militi tenenti locum nostrum in regno Maioricarum, salutem et dilectionem.

Rursus mandamus nobis ut rescribatis nobis lacius quid et quo modo actum est de negociis galee nostra et aliorum dampnorum illatorum nobis et nostris gentibus in portu Bugie, pro quibus missus est ad Regem de Marrochs et alios, et etiam nona digna relata et statatum Regni Maioricarum nobis serius significetis, cum diu est a nobis litteras non habuerimus et obtemus inde scire prospera et audire. Data Perpiniiani xij. kalendas februarii anno Domini M.º CCC.º xj.º

Fol. 11 v.º

Sancius Dei gratia Rex Maioricarum, Comes Rossilionis et Ceritanie et Dominus Montispesullani, dilecto et fideli nostro Berengario de Sancto Johanne, militi, tenenti locum nostrum in Regno Maioricarum, salutem et dilectionem

Recepimus litteram uestram ac fidelium Juratorum nostrorum Ciuitatis Maioricarum super facto Benedicti Blancasii et Orseti Ses Cudines ciuium Maioricarum, qui extiterant per nos destinati in tractatu pacis inter nos tractate ex una parte et nuncium Regum Tunicii et Bugie ex altera, videlicet quod dictus Benedictus iret apud Bugiam ad confirmandam dictam pacem cum dicto Rege Bugie et remanendo ibi consul pro gentibus nostris, et quod dictus Orsetus iret apud Tunicium ad confirmandam dictam pacem cum dicto Rege Tunicii et remanendo ibi consul pro gentibus nostris. Qui dicti Benedictus et Orsetus cum irent ad dicta loca pro predictis, cum fuissent in portu Bugie cum quadam galea, contra fidem dicte pacis fuerunt depredati omnibus bonis que ibi habebant per sarracenos. Vnde cum ipsi qui pro comuni bono regni nostro Maioricarum ibant fuerint depredati et deuenierint ad egestatem, supplicarunt nobis quod de opportuno remedio dignaremur eorum egestati providere; propter quod nos quo ad presens consideramus vias quibus possit provideri predictis depredatis, scilicet quod Jurati nostri predicti traderent mutuo cuilibet predictorum Benedicti et Orseti certam pecunie quantitatem de pecunia subsidii vicinialis vel alia pecunia comunis dicti regni. vel quod dicti Jurati ponerent ipsos ad colligendum dictum subsidium et quod quilibet ipsorum reciperet salarium quodlibet, ut extiterat ordinatum idem anno preterito per dictos Juratos et nos. De predictis scribimus dictis Juratis, et vos nichilominus tractetis cum eis meliori modo quo poteritis ut alia dictarum viarum sortiatur effectum. Preterea dixerunt nobis predicti quod fidelis noster Gregorius Saylembe tenet raubam de Alhayg Benahasset, qui fuit nuncius et tractator dicte pacis, quem dicunt fuisse conscius seu culpabitem dicte depredationis, quam raubam vos emparastis et emparatam tenetis; quare videtur nobis expediens quod vos faciatis vendi dictam raubam, qui stando sic emparatam deperiret, et precium quod inde haberetur sit in aliquo loco tuto vestro nomine emparatum. Et si prefati Jurati nollent aut non possent facere dictum mutuum predictis Benedicto et Orseto ut predictum est, volumus quod vos precium quod haberetur ex dicta rauba secrete tradatis mutuo predictis depredatis, receptis prius ab eis ydoneis fidejussoribus de restituendo nobis ipso mutuo incontinenti cum nos fieri vellemus aut mandaremus; et ipsum mu-

tuum etiam fieri volumus ipsis depredatis licet possiti essent in officio subsidii supradicti, nisi vos videritis aliter periculum in vendenda dicta rauba et dicto mutuo faciendo.

Preterea respondemus vobis super facto tabernariorum Majoricarum quod satis reputamus bonum quod quo ad presens nichil innovetur, sed volumus quod interim faciatis scribi a collectoribus dicti subsidii quantum habebitur a dictis tabernariis, ut finito subsidio possit melius subveniri ipsis tabernariis si nimis agravati fuerint in predictis.

Recolimus etiam jamdiu est scripsisse quod vos loqueremini cum societatibus januensium que sunt in ciuitate Majoricarum qualiter Communis Janue responderet nunciis nostris quod cum nos venissemus de Francia ipsum Comunem mitteret ad nos suos solempnes nuncios super hiis pro quibus iverant dicti nuncii nostri, et quod nondum curauerant mittere dictos nuncios quousque societates scriberent de hiis (?) Communi suo predicto, quod mitterent ad nos dictos nuncios suos, alias nos providebimus subditis nostris super hiis pro quibus iverant dicti nuncii nostri; et quod vos etiam de hoc scriberetis Janue illis quibus vobis videretur; et de predictis nullam responsionem a vobis habuimus volumus et vobis mandamus ut nobis rescribatis ea que super predictis egistis. Volumus etiam vos scire quod si contingat idem Comune ad nos mittere suos nuncios, volumus ipsos venire ad nos quacumque parte simus terrarum nostrarum, licet quidam de Majoricis supplicassent nobis quod adventum dictorum nunciorum deferretetur quousque nos essemus Majoricis.

Verum intelleximus quod Bn. de Curbins vendidit seu vendi fecit dicto Alhaygs Benaaset in loco de Alcoyl merces pretio viginti septem duplarum quas assignavit sibi soluendas per dictum Gregorium de dictis mercibus suis; vnde volumus quod de pretio dictarum mercium quas tenet dictus Gregorius satisfaciatis dicto Bn. de Corbins in dictis .xxvij. duplis, recepta ab eodem ydoneam cautionem de restituendis dictis .xxvij. duplis si appareret ipsas non deberi eidem vel ipsum non habere jus in eisdem.

Preterea significavit nobis dictus Orsetus quod populatores cuiusdam alquerie sue teneantur vendere possessiones extraneis et non populatoribus dicte alquerie, quod est contra ordinationem ab olim a domino progenitore nostro factam; quare volumus quod hac fieri non per-

mitatis; si dictus Orsetus velit retinere dictas possessiones in casu quod populatores nollent emere, possit hoc facere, dum tamen non sit contra dictam ordinationem. Data Perpiniანი vj. kalendas Madii anno Domini M.^o CC.^o xij.

Fol. 21.

Sancius Dei gracia Rex Maioricarum, Comes Rossilionis et Ceritanie, et dominus Montispesulani, fidei et dilecto Berengario de Sancto Johanne, militi, tenenti locum nostrum in Regno Maioricarum, salutem et dilectionem.

Preterea volumus vos scire Berengarium Meleticiuem Maioricarum nobis suam supplicationem obtulisse, quam vobis mitimus presentibus interclusam, et super contentis in ea ordinavimus et vobis mandamus quod dictum Berengarium Meleti in aliquo officio apponatis ad quod exercendum nobis sufficiens videatur, ex quo sufficienter suam vitam valeat reportare. Data Perpiniანი vj. kalendas Madii anno Domini M.^o CCC.^o xij.^o

Regie Majestati Illustrissimi domini Regis Maioricarum humiliter supplicando significat Bng. Meleti ciuis Maioricarum, quod illustris dominus Jacobus inclite recordationis, bone memorie, Rex Maioricarum, missit Orsetus ses Cudines et Benedictum Blanchas ciues Maioricarum, et cum ipsis dictum Bng. Meleti pro eorum mancipio, apud Bugiam causa recipiendi et recolligendi redditus et pecuniam assignatos dicto domino Regi per Regem Bugie ratione et in solutum predarum factarum per gentes eiusdem Regis Bugie de bonis gentium dicti domini Regis Maioricarum, et cum dicti ciues, et cum ipsis dictus Bng., erunt in portu Bugie, ibidem fuerunt raubati per quadam galeam sarracenorum de Cepta, et etiam per gentes dicti Regis Bugie, ita quod dictus Bng. amisit tunc de suo et dicta Galea sarracenorum secum asportavit .lxxx. lbr. et amplius. Vnde cum dictus Bng. coactus per dictum dominum Regem esset in dicto viatico, et causa tractandi et procurandi negocia eiusdem domini Regis ipse amiserit dictas .lxxx. lbr. et amplius, et dictus dominus Rex mandauerit restitui omnia in quibus ipse teneret sibi quibuscumque personis, idem Bng. supplicat misericordie et pietati dicti domini Regis quatenus sua equitate dignetur eidem super predictis misericorditer providere, prout sue solite benignitati videbitur fore faciendum et ne anima dicti domini Regis detrimentum modo aliquo patiatur.

Fol. 22 v.º

(Continuará).

E. K. AGUILÓ.